19e Jaar, No. 47. — 'S HERTOGENBOSCH. — Donderdag 22 April 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
f voor de Stad.. f 12.
Franco per post.. 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

(Verschijnende des namiddags te uren, Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel,
behalve 35 cents regel.

Engeland heeft weder een voorbeeld van verdraagzaamheid opgeleverd. Het voorstel van den heer Watson, om de oude wetten tegen de catholijken, die geheel in onbruik zijn verraden, geheel af te schaffen, is in het Lagerhuis met eene meerderheid van 39 stemmen verworpen, zoodat die wetten thans nog blijven bestaan en, wie weet het, vroeg of laat weder kunnen worden, hoe moeilijk, ja onmogelijk de toepassing ook zoude wezen, zonder tot de grootste botsingen, bloedige tooneelen aanleiding te geven.

Zonderling voorwaar. Terwijl Engeland het voorbeeld oplevert van eenen steeds toenemenden terugkeer tot de catholijke eenheid, terwijl de aanzienlijkste en geleerdste mannen aldaar het oog op den Stoel van Rome vestigen en hun hart en verstand aan denzelven onderwerpen, en in de vereeniging met denzelven die rust en dat geluk te vinden, hetwelk elders niet te vinden is, levert de eerste vergadering van dat land een voorbeeld van onverdraagzaamheid op, hetwelk alle beschaafde en verlichte menschen verbazen moet. Na den droevigen afval van Engeland, werden tegen de Catholijken, door hen papisten genoemd, de wreedste en onverdraagzaamste wetten uitgevaardigd; die wetten geraakten later wel in onbruik en de catholijke godsdienst nam in het rijk van Groot-Brittanje, ondanks die wetten, in bloei toe, zonder dat men er aan dacht of liever durfde denken, die wetten tegen hen te inroepen. Maar den echten catholijk, die met smart zijne afgescheidene geloofsgenooten in het *vrije* en *constitutionele* Engeland onder zulke vernederende wetsbepalingen gebukt ziet, levert echter deze omstandigheid van eene andere zijde eenen zoeten troost op, zij geeft hem de overtuiging: dat het groote werk van terugkeer, hetwelk in Engeland op eene zoo uitgebreide en verrassende schaal tot stand komt, niet het werk van menschen is, maar eene roeping der Voorzienigheid, die het *eiland der Heiligen* niet uit haar geheugen gebannen heeft, en dus ook niet door zulke ellendige menschelijke middelen, als de fanatieke verdedigers van het protestantismus te baat willen nemen, zal tegengehouden worden.

Het is reeds de derde of vierde maal, dat dit voorstel schipbreuk lijdt tegen het protestantsch fanatismus; doch het mag der opmerking niet ontgaan, dat het cijfer der meerderheids afneemt en het bewijs levert dat de vooroordeelen meer en meer wijken en het getal der verlichte protestanten toeneemt. En in de volgende zitting zal wellicht de zaak der catholijken zegevieren. Wij zeggen de *zaak* der catholijken, want, zoo als wij reeds gezegd hebben, de Catholijken zelve worden niet door het bestaan dier wetten verontrust; indien zij op de afschaffing derzelve aandringen is het alleen om eenen geregelden eigen toestand te verkrijgen.

De beweegredenen, door de dweepzieke protestantsche partij aangehaald, zijn wezenlijk bewonderenswaardig. Wie zou kunnen gelooven dat een sir R. Inglis in het openbaar heeft durven beweren, dat de wettelijke emancipatie der Catholijken zou strekken om de nationale Kerk te deprotestantiseren en te vernederen; dat hij, tot aanbrouw van de gansche wereld, in eene der schitterendste vergaderingen van gansch Europa, heeft durven beweren, dat sedert vijftien jaren het aanmatiging der pausen, om onderdanen te ontslaan van de trouw, welke zij aan hunnen wettigen souverein verschuldigd zijn, even openlijk gepredikt wordt als onder Gregorius VII. Jammer dat sir R. Inglis vergeten heeft, zijne bewering met eenige voorbeelden te staven.

De Catholijken zijn bij die gelegenheid niet achtergebleven. Met al de kracht, welke de waarheid en het bewijs [illegible] kunnen, hebben zij de dweepzieke, logenachtige en domme beweringen der vijanden van het catholicismus bestreden en tot het niet gebragt; het mogt evenwel niet helpen; ondanks hunne pogingen en ondanks de ondersteuning van het ministerie, werd het ontwerp, door de heer Watson voorgesteld, verworpen.

Onze catholijke broeders in Engeland behoeven zich om deze nederlaag niet te zeer te bedroeven. De gansche beschaafde wereld moet noodwendig over de fanatieke meerderheid van het Lagerhuis den vloek der verachting uitspreken; onder de voorstanders van den maatregel telden zij, behalven de ministers, al wat het Lagerhuis verlicht en regtvaardig telt; en, deze beschouwing geldt nog meer, God laat zich door zulke menschelijke middelen niet afschrikken: Hij zal die ongelukkige dwingelanden de nietigheid hunner pogingen op nieuw doen gevoelen, door zijne hemelsche genade nog ruimer uit te deelen en het aantal dergenen die hare roepstem volgen, doen toenemen: tusschen het verlies en de vergoeding, zal dan wel geene vergelijking bestaan. *Quantum ortus ab occidente.*

De zegepraal hadde dus de Catholijken doen juichen; de nederlaag moet hen niet te zeer bedroeven. Wanneer men onder de verdediging der vrijheid bezwijkt, mag men gerust aan het fanatismus en de dwingelandij de eer der zegepraal gunnen. De maatregel, hij moge eenmaal doorgaan, zal evenwel altijd zijne hevige bestrijders vinden, om de eenvoudige reden, dat het protestantismus, tot zijnen laatsten dag, getrouw aan deszelfs overleveringen zal blijven: het is bevreesd voor de vrijheid, zoodra het daarvan de monopolie verliest. Intusschen zal het protestantismus in dit geval meer nadeel uit de zegepraal trekken dan dezelve het in uitbreiding en roem zal doen aangroeijen. Onverdraagzaamheid en dwingelandij zijn niet meer van onzen tijd; en tegen alle daden van onverdraagzaamheid, welke men met zoo veel graagte, overdrijving en onwaarheid den Catholijken ten laste legt, zullen deze voortaan slechts op Engeland in 1847 behoeven te wijzen, om alle verwijtingen en lasteringen te beschamen.

AMERIKA.

Het oorlogschip *de Jamestown*, uit New-York komende, heeft belangrijke tijdingen van de Vereenigde-Staten medegebragt.

Er hebben bloedige gevechten plaats gehad tusschen den amerikaanschen generaal Taylor en Santa-Anna en men vreest de totale verdelging van het amerikaansche hoofdleger.

In den avond van den 12 maart is te New-Orleans een schip van Brazas aangekomen. De passagiers verhalen dat er twee bloedige ontmoetingen hebben plaats gehad tusschen Santa-Anna aan het hoofd van 20,000 Mexikanen en de generaal Taylor door 5000 Amerikanen gevolgd. De eerste slag werd geleverd in de straten van Saltillo; de tweede in de [illegible] van Rinconado. De mexikanen hebben 4 à 5000 man verloren, de amerikanen 2000. De generaal Taylor heeft van de staten Texas, Louisianie, Missisipi en Albanie tien regementen opgevorderd om tegen Rio Grande op te rukken.

Behalven deze gewigtige tijdingen heeft de steamer *Palmello* nog andere te New Orleans aangebragt. Men had te Brazos vernomen dat het den generaal Taylor gelukt was op Monterey terug te trekken na, in de engte van Rinconado zes stukken geschut verloren te hebben. Men twijfelt echter niet dat hij zich te Monterey staande zal houden, ofschoon het leger der Mexikanen door Santa-Anna aangevoerd veel grooter in getal is, dan de amerikaansche kolonne. Het eenige wat Taylor zou kunnen ten onder brengen, is gebrek aan levensmiddelen en krijgsbehoeften; trouwens alle communicatie is afgesneden. De inwoners van Matamoras zijn allen opgeroepen ter gemeenschappelijke verdediging; men heeft eene proclamatie aan hen gericht, om hun hunne werkeloosheid te verwijten. In alle steden gelegen tusschen den mond van den stroom tot Brazos worden in allerijl verdedigingsmiddelen opgeworpen. Men zeide dat de vijand in al de havens rondom Matamoras de overhand had en dat men alle oogenblikken eenen aanval op die plaats verwachten moest.

EGYPTE.

Men verzekert dat gewigtige tijdingen uit Egypte ontvangen zijn en een aanstaanden oorlog tusschen Mehemet-Ali en Oubié, een der magtigste vorsten van Abyssinie voorspellen. Een der generaals van Oubié zou bevel ontvangen hebben den Sennaar te overrompelen. Een buitengewoon koerier heeft deze tijding naar Alexandrie overgebragt.

GRIEKENLAND.

Het gouvernement heeft aan de [illegible] mogendheden een vertoog gezonden [illegible] verschil. Men zegt dat ten gevolge [illegible] in dat vertoog gegeven, Oostenrijk [illegible] werkdadig tusschen beide te komen.

Het turksch ministerie heeft die bemiddeling van Oostenrijk tot bijlegging van het verschil met Griekenland aangenomen. De *Augsb. Zeit.* [illegible] april wil weten dat de conferentien der [illegible] mogendheden over deze kwestie te Weenen [illegible]

gehouden worden, aangezien de zitting der gemeenderen te Konstantinopel te groot is, om er eene kalme behandeling dier zaak te kunnen verwachten. Men zegt zelfs dat de ambassadeurs, die te Weenen de vijf groote mogendheden vertegenwoordigen, reeds de bevelen van hunne regeringen ontvangen hebben. Men weet nu eene min of meer aanstaande samenkomst te gemoet te zien.

Van eenen anderen zijde verneemt de *Times*, dat het ministerie Thiers ingeenks zich niet eer zullen zal uit verwikkelingen, waarin het geraakt is door de vordering van Engeland, tot betaling der renten van de grieksche schuld. Men denkt dat het 't grieksch gouvernement gelijken zal, de door Engeland gevorderde som te voldoen.

HANOVER.

Het stadje Bokeneme is bijna geheel door eenen brand vernield. Van de 330 huizen zijn 40 geheel door de vlammen verslonden. Gelukkigerwijs heeft men bij die ramp geen menschenleven te betreuren.

DUITSCHLAND.

Het schijnt zeker te zijn dat het anglo-pruissisch handelstractaat niet vernieuwd zal worden, uithoofde der tegenkantingen van de verschillende Staten van het Tolverbond. Men zegt, dat het kabinet van Berlijn onlangs depeches in dien zin naar Londen gezonden heeft.

De tijdingen uit Berlijn worden dagelijks gewigtiger; wat gemakkelijk te voorzien was, geschiedt. Het gouvernement, of liever de Koning, wordt overrompeld. De concessie, welke hij aan zijn volk verleend heeft, voldoet in lange na een ieder niet en de Vereenigde Landdag begeeft zich met vastberadenheid op den weg der oppositie. Vele zinsneden uit de troonrede hebben bij een groot aantal afgevaardigden eene hevige ontevredenheid verwekt en de *Köln. Zeit.* meldt, zelfs, dat na de openingszitting die van de provincie Pruissen onmiddellijk Berlijn wilden verlaten. Zij zijn evenwel gebleven, doch met het bepaald besluit, om de inzigten van het gouvernement krachtdadig te bestrijden.

Het weet dat de Landdag zich verklaard heeft voor een antwoord op de Troonrede. De commissie, belast om het ontwerp op te stellen, bestond uit 18 leden, bewoond door den maarschalk van den Landdag, die, waar men ligt gissen kan, zorg gedragen heeft deze taak niet aan radikale gedeputeerden op te dragen. Niettegenstaande is het ontwerp van adres van het begin tot het einde een oppositie-werk en is, naar men zegt, met eenparige stemmen aangenomen. Het valt niet te twijfelen, dat de Landdag zich daarmede ingelijks vereenigen zal; zeker is het, dat het met eene groote meerderheid aangenomen zal worden. Wij laten hier eenige uittreksels van dit ontwerp volgen.

«Door hare vrije en wezenlijk koninklijke beslissing heeft Uwe Majesteit eenen grooten stap gedaan en wij vervullen eenen voornamen en heiligen pligt, door voor den troon de uitdrukking der erkentelijkheid van een getrouw volk en van onze onveranderlijke verknochtheid aan den persoon en aan het Koninklijk Huis van Uwe Maj. neder te leggen.

«Wij eerbiedigen, als getrouwe onderdanen, het woord van onzen Koninklijken meester, ook dan, wanneer het ons smartelijk treft en onze eerbied noopt ons, ons van alle onderzoek der troonrede te onthouden. Wij vergenoegen ons, op de woorden van Uwe Majesteit te wijzen, dat de wet van 17 januari 1820, betrekkelijk de staatsschuld, in haar nog niet ten uitvoer gelegde gedeelte, aan de Staten regten verleent en pligten oplegt, welke niet uitgeoefend noch vervuld kunnen worden door provinciale vergaderingen of commissien. Ook wij kunnen niet toegeven, dat de Vereenigde Landdag op eene wettige wijze door andere vertegenwoordigende ligchamen zou kunnen vervangen worden in de aan denzelven toekomende bevoegdheid als vergadering der Staten van het Koningrijk; noch dat voor de daarstelling van leeningen, de medewaarborg van de Vereenigde Landdag door de medewerking van dusdanige vertegenwoordigende vergadering kan vervangen worden.

«Aan de roepstem van Uwe Maj. gehoor gevende hopen bedoelende, onze werkzaamheden aan te vangen, richten wij ons, naar ons geweten vermag, tot deze eerbiedige verklaring voor den troon neder te leggen, teneinde de regten der Staten te waarborgen. Wij vestigen met vertrouwen onze oogen op den edelmoedigen vorst, die in zijne wijsheid, ons rondom zich vergaderd heeft, op dat de magt der kroon zich op eenen onwrikbaren grondslag vereenige aan de vruchtdragende en nuttige werking der Staten. Uwe Maj. zelve heeft het regt aangewezen, als moetende dien onwrikbaren grondslag uitmaken, en heeft dit koninklijk woord geuit: *Dat de waarheid onder ons heersche!* Met blijdschap en vertrouwen denken wij dat op zulke grondslagen het gebouw der toekomst van het vaderland steeds schooner zal oprijzen. Dan zal de magt der kroon sterk gegrondvest zijn, dan zullen de banden, die beiden aan elkander knoopen, onverbrekelijk worden, dan zal het pruissische volk eenen koning van ontwikkeling bezitten, welke tegen de maatschappelijke gevaren van het tegenwoordig tijdstip vrijgewaard is. Onder den zegen van een sterk monarchaal gouvernement, zal het de weldaden der openbaren vrijheden alle standen der bevolking verzedelijkenden levens genieten; en met liefde en trouw zijn koninklijk hoofd omgevende, zal het de verhevene bestemming, waartoe de Voorzienigheid de pruissische monarchie en met haar het gansche duitsche vaderland geroepen heeft, bereiken.»

Men ziet dus dat in dit ontwerp de koning in persoon wordt aangegrepen. Dit moet geene verwondering wekken. Daar de koning in zijne troonrede alles in zich zelven vernersoonlijkt heeft, moest de Landdag zich noodwendig tot hem vervoegen. Men zegt overigens dat de troonrede uitsluitend het werk des konings is; zelfs verzekert men, dat de ministers dezelve, voor de opening van den Landdag, slechts ten halve kenden.

De ambtenaren onderscheiden zich naar het schijnt het meest door hunnen geest van oppositie. De leden der ridderschap blijven ook niet achter. Vereenigd met de afgevaardigden der steden en gemeenten is het zeker, dat zij eene indrukwekkende meerderheid zullen daarstellen, welke het gouvernement in eene groote verlegenheid zou kunnen brengen.

Wat er van zij, de strijd is aangevangen. Wij weten wel hoe dezelve begint, doch niemand kan het einde van denzelven voorspellen. Voor de schranderder geesten is het allerduidelijker, dat Pruissen zich op eenen weg begeven heeft, welken het niet dan na harde en langdurige beproevingen weder zal kunnen verlaten. De stroom is losgelaten, wanneer zal hij gestuit worden?

ENGELAND.

LONDEN 17 april. Heden is er ministerraad op Foreign-Office gehouden.

— De wet tot onderstand der armen van Ierland is gisteren voor de derde maal in het Lagerhuis gelezen en alzoo bepaaldelijk door dit Kamer aangenomen.

SPANJE.

MADRID 13 april. Eergisteren avond hebben eenige zeer ongeregelde vertooningen plaats gehad op den weg der koningin, toen zij zich met hare schoonzuster naar het Prado begaf, in een rijtuig hetwelk H. M. in persoon leidde.

Een man uit het volk vatte de paarden bij den toom en riep: «leve de vrijheid.» Men zegt dat de koningin antwoordde: «ja, de vrijheid! laat mij dus vrij, mijne wandeling voortzetten.» Later toen de koningin terugkwam, nam het volksgeschreeuw een ernstiger en meer beteekenend aanzien, men hoorde de kreten van: «dood aan de gematigden: dood aan den koning! leve de nationale garde!» De senaat Diaz wilde de burgerwacht eenen weg voor het koninklijk rijtuig banen, zoo digt was de menigte opeengepakt; op dat oogenblik viel een schot uit eene groep menschen en een overheidspersoon werd gekwetst. Des avonds zijn een aantal personen in hechtenis genomen. De koningin scheen voor een oogenblik hare vastberadenheid te verliezen.

Des maandags moesten die tooneelen herhaald worden, doch de overheid nam de noodige maatregelen en de koningin zal niet meer zonder geleide uitgaan.

Onder de kreten hoorde men nog dien van *leve Espartero!* door een aantal monden herhaald.

Gisteren heeft de koningin den stierengevecht bijgewoond en vertoonde zich des avonds in den schouwburg. Dit maal heeft er geene demonstratie plaats gehad, en Madrid was toen geheel rustig, doch de overheden waren op hare hoede.

PORTUGAL.

LISSABON 10 april. De graaf de Tojal heeft zich naaiens de koningin en haar gouvernement, naar sir Hamilton Seymour en den admiraal Parker begeven, die het britsch eskader ter beschikking van H. M. gesteld hebben met belofte dat de bemanning aan wal zou komen, zoodra de koningin zulks zou verlangen, ter verdediging van haren persoon en troon. Deze interventie, zegt de Engelsche *Times*, zal het vraagstuk beslissen. De onmiddellijke oorzaak van deze aanvraag is de werkeloosheid der generaals van de koningin in Alemtejo.

Tot op het oogenblik van dit belangrijk aanzoek heerschte de onverklaarbare verkeerdheid. Het geld was schaarsch en de generaals der koningin hielden zich op alle punten rustig. De oppostandelingen legden niet meer ijver aan den dag dan het was blijkbaar, dat geene der beide partijen de anderen van onder zoude brengen.

FRANKRIJK.

PARIJS 18 april. Het *Comité électoral* voor de verdediging der godsdienstige vrijheid, heeft aan deszelfs correspondenten eene circulaire gezonden, waarin het een overzigt geeft van het wetsontwerp van den heer Salvandy op het middelbaar onderwijs. Ziehier volgens het comité de beweegredenen welke dit ontwerp moeten doen verwerpen door al de vrienden der vrijheid van onderwijs.

1°. De voortdurende tusschenkomst der universiteit, in den persoon der rectors en des groot meesters, in alle maatregelen van beheer en toezigt in de vrije inrigtingen.

2°. De halstarrige uitsluiting van godsdienstige genootschappen.

3°. De vordering der graden van de universiteit voor de hoofden, onderwijzers en toezigthouders der vrije inrigtingen; welke vordering onbestaanbaar is met de vrijheid en in het nieuw ontwerp hoe tijdelijk wordt, wijl zij zich uitstrekt tot opperepeteurs en degenen die vrije cursussen geven.

4°. De toekenning der graden, uitsluitend aan de universiteit voorbehouden.

5°. De handhaving der getuigschriften van gedane studie aan de universiteit.

6°. De lens en de toelating der studiemeesters tot gebruik der bijzondere meesters, uitsluitend aan de universiteit toegekend in den persoon van haren grootmeester, die zich aldus opwerpt als oppersten beslisser der wetenschap en waarheid en als hoogsten en eenigen regter der begrippen en leering.

7°. De inschrijving der meesters, toezigthouders en repeteurs op een register van politie, door de Universiteit gehouden; eene formaliteit, welke ongehoord beledigend is en waarvan tot heden geen vrij beroep in Frankrijk onderworpen was.

8°. Overdrevene straffen die zelfs tot *vijf jaar gevangenisstraf* en tot de sluiting der inrigting dat is de verbeurdverklaring, kunnen opgevoerd worden, voor de eenpudige daad dat men de weldaad van het onderwijs gegeven heeft buiten de willekeurige aanmatigingen van het ontwerp.

9°. De handhaving der disciplinaire regtsmagt der Universiteit op de vrije inrigtingen.

10°. De wetsbekrachting, gegeven aan de koninklijke besluiten van 1828, dezelfs daarenboven nog bezwarende.

11°. Het vorderen van graden voor de leeraren der hoogere scholen in de kleine seminarien.

12°. De oprigting van eenen zoogenaamden *gemeenen raad*, alwaar de regten der huisgezinnen in de belangen der vrijheid behandeld zullen worden door *twaalf* personen, tijdelijk door het gezag gekozen en *dertig leden* der Universiteit.

13°. De Universiteit bekleed met eene oppersten censuur, zonder beroep, op de programma's der openbare oefeningen in de vrije inrigtingen.

PARIJS 18 april. Het schijnt zeker te zijn dat de hertog van Broglie tot gezant te Londen zal benoemd worden, ter vervanging van den graaf de St. Aulaire.

— Terwijl men elkander te Parijs afvroeg, waar is don Miguel? was die vorst den 4 april te Londen in de fransche catholijke kapel, de plaats innemende stoel bekleedende van den Hertog van Angoulême, die dage te voren vertrokken was. Aldaar was don Miguel met de nieuwe consul-generaal van Frankrijk.

— Er heeft, gedurende twee dagen, groote ongerustheid aan de Tuilerien geheerscht over het tijding dat de keizer van Rusland ziek geworden was en waarschijnlijk van zijne reis zou moeten afzien naar Parijs af zou moeten zien. Doch depeches van Lissa hebben gemeld dat de Czaar slechts een ligte ongesteldheid, door verkoudheid had geleden en zich, binnen weinige dagen, op reis naar Stuttgard zal begeven. Men houdt zich te Parijs reeds bezig met de toebereidselen voor de komende aanwezigheid van keizer Nicolaas.

Er zijn reeds officieren van den staf naar Compiègne en Fontainebleau gezonden om plaatsen te kiezen welke dezer twee plaatsen het meest geschikt zijn tot het daarstellen van een kamp van 3000 man, welke men voor Z. K. M. zou laten manoeuvreren. Aldaar de Polen, die Parijs bewonen, zullen bij honderden uurens afstands van de hoofdstad vergaderd worden

…n zullen er, onder geen voorwendsel hoegenaamd, …ner Bonen; zoo lang de Baar zich ver… zal, om ons met zijne tegenwoordigheid …schen.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH, 21 April.

…ten te alhier aanbesteed het onderhoud van …e leening, s Hertogenbosch en bijhoorende forten; …Dit werk, 18 aangenomen geworden door den heer …chuurmr. Timmerman alhier, voor eene somma …van f 7,740. Naar wij vernemen was hetzelve be…groot op f 9,200.

…Men vernieemt, dat het Z. M. den koning …zer dagen heeft behaagd te bepalen, op voor…dracht van Z. E. den minister van binnenl. zaken, …na den Raad van State te hebben gehoord, dat …de plaatselijke besturen voortaan jaarlijk nadat …de begrootingen van ontvangst en uitgaven voor …hunne gemeenten door Ged. Staten zullen zijn ge…arresteerd, die begrootingen, eerstdaar zullen maken …door de belden gedurende eenen bekwamen tijd op …de plaatselijke secretarien ter visie te leggen, ter…wijl van die besluiten vrij zal staan, door mid…del der dagbladen, of op zoodanige andere wijs …als zij vermeenen mogten te behooren, aan die …begrootingen daarenboven nog meerdere openbaar…heid te geven.

…Z. M. zal naar wij vernemen, Hoogstdeszelfs …aanstaand bezoek aan Amsterdam, ditmaal in de …eerste dagen der volgende maand afleggen.

…19 April. Naar men vernieemt zijn de …leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal …aangeschreven tot het houden eener vergadering op …maandag 26 dezer, des morgens ten 11 uren, zullende …alsdan de gewone werkzaamheden worden hervat.

DELFT, 19 april. Wij kunnen onze lezers stellig verzekeren, dat Engeltje van der Vlies nog in het land der levenden is, en hoewel verre van hare …laatste verzwakking hersteld te zijn, bevindt zij zich echter iets beter. Mogt de patiente nu of later den tol der natuur betalen, dan zijn wij het best in de gelegenheid, om dit niet als gerucht te melden, maar als daadzaak te kunnen verspreiden.

ZUTPHEN, 19 april. Niettegenstaande Jan ter Linde heden niet ter teregtzitting verschenen is, heeft tusschen het regtsgeding, in hetwelk hij betrokken is, voortgang gehad. Een groot aantal getuigen is verhoord, waarvan er verscheiden in…teressante mededeelingen hebben gedaan. Een deel …der is de zitting geëindigd; morgen zullen de …nog getuigen worden gehoord en de heer officier …van justitie zijn requisitoir doen.

LATERE BERIGTEN.

…te april aangebroken zijnde; zonder dat het …geschil tusschen Turkije en Griekenland bijgelegd …is, en de Porte haar ultimatum steeds handha…vende, hebben de diplomatieke betrekkingen tus…schen die twee landen opgehouden.

De *Preuss. Zeit.* deelt eene koninklijke boodschap …mede rakende eene leening, te sluiten door den …Staat tot den aanleg van de groote Oosterijzer…baan; dezelve gaat vergezeld van eene uitvoerige …memorie van den minister van financien. De leening …zal 6,590,000 thalers bedragen.

…verzekert dat het verschil tusschen den …hof en het spaansch gouvernement op het …punt van geëindigd te worden. Men heeft de …handelingen in twee hoofdpunten verdeeld: …het eerste geldt de onderwerpen van louter zuiver…kerkelijken aard, de dotatie der geestelijkheid. Het eerste …punt zal weldra afgedaan zijn, en het tweede be…lang zal een paselijk legaat te Madrid komen …met de noodige volmagt voorzien, om de onder…handelingen op eene voor beide partijen bevredigende …wijze te eindigen te voeren.

Ingezonden Stukken.

MR. BIJLEVELD EN DE NIJMEEGSCHE SCHOOLKWESTIE.

…nemen den lezers van *de Noordbrabander*, …misverstand den voorstanders van het onder…gemelde onderdeel te doen, door nader terug te …komen op het vroeger in dit blad aangeroerde …belangrijke eene der stads scholen in Nijmegen …betreffende. Begrijp het wel, lezer! In Nijme…gen, die stad met p. m. 20,000 inwoners, waar…onder 5000 catholijken; in die stad, waar daarom …protestanten alles beheerschen, waar Burgemees…ter en Wethouders, en, met uitzondering van 2 le…den, de geheele Raad, de geheele regterlijke magt, …waar alles, alles wat domineert, op enkele uit…zonderingen na, protestant is, in die stad dan kwam het vorige jaar, door het overlijden van den onderwijzer Immink, eene openbare school vacant.

Alvorens verder hieromtrent te handelen, zullen wij eenen blik in het lagere schoolwezen dienen te werpen. Aldaar dan bestaan, behalve eene menigte (16 à 18) bijzondere en eenige clandestine, drie openbare scholen. Aan de thans vacante, die meer stads burgerschool zoude kunnen heeten, is, behalve het gebruik van een uitmuntend schoollokaal en een klein woning, voor het houden van kostleerlingen, geschikte woning, een vast inkomen van f 400 verbonden en de schoolgelden à f 18 's jaars. Voor de 2e, eene dag- en kostschool voor jonge juffrouwen, heeft de stad een kapitaal huis aangekocht, terwijl de onderwijzeres daarenboven nog een aanzienlijk tractement geniet; zoo als van zelf spreekt is zij protestant. Waartoe de 3e moet dienen is een der Nijmeegsche Mystères; zoo veel echter schijnt zeker, dat de onderwijzer daarvan geniet 4 à 500 gl. stads-tractement, maar daarvoor de verpligting heeft, alle, hem door het bestuur gezondene kinderen van minvermogenden gratis te onderwijzen, met de levering van al de benoodigde schoolbehoeften; deze menigte arme kinderen hebben de eenigszins gegoeden geheel verdrongen; zoo dat de onderwijzer enkel dit sober inkomen geniet, en daarvan zelfs nog in woning en schoollokaal moet voorzien. En deze onderwijzer nu is catholijk! Maar, immer ook slechts voor de geringere betrekkingen neemt men catholijken; zij behooren tot het Plebs; de protestanten tot de Patriciers, en die houden de aanzienlijke en vette postjes voor zich; zoo was het immers bij de oude Romeinen? Is het nu ook nog zoo, Mr. Bijleveld? Is het nog evenens, Nijmeegs Edel Achtbare Raad?

Ook nog beoogt de voor ¾ catholijke bevolking op een stedelijk Gymnasium, dat haar 's jaarlijks omtrent *f* 10,000, zegge *tien duizend gulden* kost, bijna uitsluitend ten gebruike der protestantsche jongelingschap. Vijf onderwijzers handhaven den roem dezer inrigting, doch weten wel waarom; om de enorme tractementen aan hunne betrekkingen verbonden. En deze vijf onderwijzers zijn.... protestanten. Niet waar heeren Curatoren? Is het niet zoo, Mr. Bijleveld? Maar toch, regtvaardig is zulks, want Nijmeegs Bestuur, Nijmeegs Burgemeester handelt regtvaardig. Hoe zouden ook catholijken die betrekkingen kunnen waarnemen; zij zijn hiervoor te dom; alleen de aanzienlijken van den lande zijn hiervoor bekwaam, de Patriciers: en Patriciers zijn protestanten!

Ziedaar nu, geachte lezer! eene schets van het schoolwezen te Nijmegen. Van het gehoede bedrag (ruim 25) onderwijzers, zijn en 6 catholijken, die op de school van het R. C. weeshuis en der diakonie er onder begrepen.

Toen nu onlangs meervermelde vacature ontstond, ware het wenschelijk geweest, dat *die* ten minste nog door eenen Catholijk mogte vervuld worden, te meer, omdat het de eenige zoude zijn, die als zoodanig onderwijzer te Nijmegen een goed bestaan hadde. Maar bekwaamheden moesten beslissen! Dit …wist … Burgemeester van het Katholijk Ni…megen? De verdwaasde, eigenzinnige, hij zelf zeide: «Ik zal geen onderscheid maken, de knapste in het strijdperk zal zegevieren.»

Mooi gesproken, Mr. Bijleveld! dat is eigenlijk taal, die den stadsvaderen past. Maar, Mr. Bijleveld, schuilde er bij deze zoete, honigzoete woorden soms ook eene adder onder het riet? Meendet gij in gemoede, wat gij zeidet? Zouden Catholijken bij u met Protestanten gelijk staan? — Foei! waarom zoo te vragen? Immers zeker; ieder, die den Nijmeegschen Burgemeester kent, kent zijne onpartijdigheid, bij meende het wel opregt met zijne gelijkheid, anders toch zou hij zulks niet zeggen, dan zou hij gehuicheld hebben, en huichelen, dit kan de protestantsche Burgemeester van Nijmegen niet! —

Nu, die mare: «bekwaamheid alleen zal beslissen,» lokte nog al eenige bekwame menschen en schrikte minder bekwamen af, hoewel zij zich reeds hadden aangemeld, als mededingers in het strijdperk.

De 27 en 28 november des vorigen jaars waren tot den strijd bepaald, een 21tal strijders waren verschenen, waaronder 3 catholijken. Hoe weet gij dat zoo juist? hoor ik mij toeroepen. Wel, door de onpartijdigheid van den burgemeester, waarde lezer! daardoor weet ik het. Nauuw waren de solicitanten vergaderd en hadden de naamlijst ingeteekend, of dat onpartijdige burgemeester meende het raadzaam, in het belang der goede zaak noodig, de gezindheid der aspiranten te weten. Waarom dat nu, Mr. Bijleveld? de gezindheid deed toch aan de kunde niets af? Er schuilt immers geen adder onder het riet? En toch het klinkt raar, dat men de gezindheid schijnt te moeten kennen om overtrekwaamheden te kunnen oordeelen. Of was het misschien ook, om naar aanleiding van het kuinklijk besluit van 2 januarij 1842, bij nagenoeg gelijke bekwaamheden aan eenen Catholijk de voorkeur te geven.

Daarop dan nam het vergelijkend onderzoek een aanvang. Waarom, mr. Bijleveld, moest behalve de wettige schoolopziener, nog een tweede examinator daar zijn? De heer Vermeer toch is voor zijne zaak zeer goed berekend, en ware het welligt de wensch van deszelfs een adsistent te hebben, waarom dan den heer Louwenrie eerst tijdens het examen verzocht te komen adsisteren? Waarom niet vroeger? Uit onpartijdigheid?

Veel valt er van het gehoudene examen niet te zeggen; de oogen van ongewijden lezen niet in gewijde bladeren. Het verdient echter opmerking, dat men veel werk maakte van oneindige reeksen, logarithmen, enz. en een der belangrijkste vakken, de aardrijkskunde, in het geheel niet aanroerde; of wist men misschien, dat een der catholijke sollicitanten, dien men het meest vreesde en na den uitslag te oordeelen, met regt, hierin waarschijnlijk ver boven zijne mededingers zou uitsteken?

Enfin! het onderzoek was weldra verrigt, en... de onderwijzer gekozen? Ho, ho, lezer! dit kon door den onpartijdigen regtschapenen, waarheidslievenden burgemeester van Nijmegen zoo spoedig niet gedaan worden. Er moest eerst eene commissie gemaakt worden. Door wien? Door den onpartijdigen burgemeester? Om het even ook, er werd een zestal gevormd; als de heeren nº. 1 de Boer, van Amsterdam; nº. 2 Mulder, van Nijmegen; nº. 3, Erhartz, van Herwen en Aardt; nº. 4, Keesman, van Nijmegen; enz. nº. 3 alleen was hiervan Catholijk. Het procesverbaal werd opgemaakt en aan de stedelijke schoolcommissie ter inzage gezonden. Edoch, de kieger ging niet naar wensch op. Here de stedelijke schoolcommissie, eere haren president mr. van der Brugghen!

De commissie rehvoljeerde gezegde stukken, met bijvoeging dat haren insiens, de nominatie niet naar bekwaamheid gerangschikt was, en dat zij weer naar aanleiding van het mondeling onderzoek, als de schriftelijke werkzaamheden, met de *Boer* in maar *Erhartz* de eerste plaats toekwam, terwijl zij de impertinentie had er bijtte voegen, dat zij zelfs, wanneer de bekwaamheden nagenoeg gelijk gestaan hadden, evenwel een Catholijk zouden voorgedragen hebben.

Maar, stedelijke schoolcommissie! maar mr. van der Brugghen! wij houden u voor zeer bekwame en kundige menschen, maar hebt gij u ook verzien? hoe zoude de nominatie niet goed kunnen zijn? Mr. Bijleveld, uw onpartijdige burgemeester, de man, bij wien bekwaamheden zoo beslissen, hij had de sollicitanten zoo gerangschikt als doen rangschikken, hebt gij u ook vergist? Maar neen, schoolcommissie! gij hadt gelijk, daarom is uwe handelwijze lofwaardig, en eere komt u toe, u schoolcommissie, die, hoewel voor de helft uit zeer ijverige protestanten bestaande, openlijk betuigd hebt, dat het u verheugde een catholijk niet regt den eersten te kunnen noemen. Toejuiching verdient gij, o schoolcommissie! te meer, omdat de door u voorgedragen onderwijzer, Nijmegenaar van geboorte is, een jong mensch van veel verdienste, die, naar wij vernemen, op zeer jeugdigen leeftijd zonder protectie, (en dat zegt wat, tegenwoordig) tot eene vrij aanzienlijke en belangrijke betrekking werd benoemd, die in de moeijelijke positie, waarin hij geplaatst werd, de achting aller partijen verwierf, en wiens school, na het oordeel zijns schoolopzieners en van andere bevoegde personen een voorbeelde strekt. Maar wat baat dit alles bij Mr. Bijleveld! Al de kunde, al de verdiensten des bedoelden onderwijzers worden opgewogen door één enkel gebrek, hij is zoo dom, catholijk te zijn.

Wat nu verder gebeurde tot omtrent het begin van maart dezes jaars is ons een raadsel. Genoeg, de stedelijke raad werd geconvoceerd tot het doen der keuze, terwijl de eenige wethouder de heer mr. de Man en een der raadsleden de heer Mr. Scheers van Harenpanel, als leden der Tweede Kamer afwezig waren. Was er zulk een haast bij de benoeming, mr. Bijleveld, dat men niet konde wachten tot den terugkeer dier beide heeren? *Wij* weten het niet; *gij* weet het. Wij nemen echter

de vrijheid te betwijfelen of *spoed* wel de eenige bewegreden was.

Zoo als overbekend is, vergaderen de stedelijke raadscollegien, naar nederlandschen zin, in het geheim; wij kunnen dus niet instaan voor de waarheid van hetgene omtrent het voorgevallene achter die gesloten deuren verhaald wordt. Het algemeene gerucht echter, dat door niets wordt tegengesproken zegt, dat mr. Bijleveld, na het gevoelen te hebben bestreden dergenen, die de benoeming van een catholijk wenschelijk oordeelden op den alles afdoenden grond, dat reeds een der stadsschoolonderwijzers catholijk was — men vergelijke, wat wij boven over de stadsscholen zeiden — verklaarde, bij nader onderzoek te hebben bevonden, dat de heer Mulder de meest geschikte voor de vacante betrekking was, waarom hij hem als zoodanig voordroeg. Bij mondelinge omvraag zouden zich *voor* dat voorstel, den onpartijdigen burgervader medegerekend, zes, *tegen* hetzelve eveneens zes leden verklaard hebben, waarna mr. Bijleveld, van zijne concluderende stem gebruik makende, den heer Mulder zoude hebben geproclameerd.

Hiermede vergelijke men nu eenvoudig het reglement voor de stedelijke besturen: alle aanmerkingen worden dan overbodig.

Na in art. 58, in verband met de bijgevoegde lijst te hebben bepaald, dat de raad de stadsonderwijzers benoemt, zegt het in art. 82, « dat de stemming over benoemingen of voordragten van kandidaten op dezelfde wijze geschiedt als bij de benoeming van raadsleden door de kiezers. » Art. 33 zegt: « de kiezers stemmen bij besloten en ongeteekende briefjes; » art. 38 beveelt, « dat bij staking van stemmen tusschen twee personen eene herstemming zal plaats hebben, en ook hierdoor geene volstrekte meerderheid van stemmen verkregen worden de, het *lot* zal beslissen, wie der twee de benoemde zal zijn. »

Men ziet dus: er is geene kwestie van mondelinge stemming en van beslissende stemmen, dan alleen in het brein van den protestantschen burgemeester van Nijmegen. Eene zonderlinge onkunde, inderdaad, omtrent het stedelijk reglement bij een burgemeester, die vroeger substituut-officier van justitie was, niet waar, lezen? Of zoude hij het reglement door den bril der protestantsche vooroordeelen gelezen hebben?

Hoe het zij, wij zijn regt nieuwsgierig, wat H. H. Gedeputeerde Staten gedaan hebben of doen zullen, wanneer hun de vereischte autorisatie tot het aanstellen des heeren Mulders wordt of is gevraagd. Gij hebt toch wel een getrouw verhaal van Gedeputeerde Staten gedaan van hetgene bij de benoeming is voorgevallen, niet waar mr. Bijleveld? In een tegengesteld geval zouden wij geenen beteren dunk kunnen hebben van uwe regtschapenheid dan van uwe reglementskennis.

Het gerucht spreekt verder van een protest der stedelijke schoolcommissie, van een voorstel door een lid des raads gedaan, enz., wat hiervan echter ter onzer ooren gekomen is, is te onbepaald, om er verder van te spreken: waarom wij den definitieven afloop zullen afwachten om dan nader op de zaak terug te komen; wij vergenoegen ons met te zeggen, dat dit protest de kroon zoude zetten op de ferme, correcte en onpartijdige handing der schoolcommissie.

Genoeg derhalve voor heden; mogte u, Catholijken, bij het lezen hiervan, het bloed sneller door de aderen stroomen; mogte voor u, catholijke inwoners van Nijmegen, het gemelde een steen des aanstoots zijn, en u de regtschapenheid van uwen burgemeester in een helderder daglicht voorstellen, dan zulks tot heden nog het geval was; mogt gij hem soms nog niet genoeg kennen; weest evenwel bedaard en rustig; het onregt zal niet altijd zegevieren, eenmaal zult ook gij, gij, Catholijken, uw regt zien. Vereenigt u dus met elkander, strijdt voor de goede zaak; werpt den blinddoek af, wanneer bij uwe pogen nog mogte bemerken, ziet rondom u en wreekt het onregt, doch wreekt het op eene wijze, die u in aller oogen achtenswaardig maakt, op eene edele en loijale wijze, niet in het geheim en door kuiperij; er zijn in Nederland, in het zoo verguisde zoo diep gezonkene Nederland nog mannen, die de goede zaak behartigen; wendt u tot- en vereenigt u met hen; maar hoedt u voor *hen*, die den schijn van regt gebruiken, om de snoodste bedrijven te bedekken, schuwt *hen* als de pest en smeeken wij gezamenlijk, smeekt ook gij Nijmeegsche Catholijken: « Heere, verlos ons van den *boozen!* »

Advertentien.

VERKOOPING
VAN
eene groote Partij
BLOEMEN,

Op Vrijdag den 23 *April* 1847, des namiddags om *twee* ure, ten huize van den Vendumeester *J. DE BRUIN*, in de St. Jorisstraat, te *'s Hertogenbosch*, des voormiddags van dien dag, van 10 tot 12 ure, voor een ieder te zien.

VOOR HET RIJK.

DEPARTEMENT VAN FINANCIEN.

Bestuur der Domeinen.

OPENBARE
VERPACHTING
VAN
HEELGROND,
IN ONDER
MILL,

De ONTVANGER DER DOMEINEN, te *'s Hertogenbosch*, zal, als daartoe gemagtigd, *op Maandag* 3 *Mei* 1847 en *volgende dagen*, des voormiddags, ten 10 ure, in de Peel te *Mill*, als naar gewoonte, aan de Zuidzijde te beginnen, ten overstaan van den Notaris A. A. F. VERSTRAETEN, te *Mill*, in het openbaar

VERPACHTEN:

Ongeveer 700 Perceelen **Turfmoer of Peelgrond**, in den Domeinialen Peel, genaamd *de Prince Peel*.

Nadere informatien zijn te bekomen bij den Heer A. VAN LEEUWEN, Peelmeester te *Cuyk*, alsmede ten Kantore van den ondergeteekende.

's Hertogenbosch, den 14 *April* 1847.

De Ontvanger der Domeinen voornoemd,
H. W. VAN GRASVELD.

*** Bij de Wed. *H. BONTAMPS*, te *Venlo*, is van de pers gekomen:

DE NIEUWE MAAND
VAN
MARIA,

naar het Fransch van den Abt DUCHAINE, geïllustreerde uitgave met tien fijne in staal gegraveerde plaatjes. *Met Kerkelijke goedkeuring.*

De Wed. *BONTAMPS* vermeent bij deze gelegenheid den Nederlandschen Boekhandel te moeten waarschuwen, wegens het bestaan van eenen Belgischen nadruk van het bij haar verschenen werk:

VERKLARINGEN
DER DEN
CATECHISMUS,
DOOR
J. J. LANG,

naar de zesde Hoogduitsche uitgave vertaald, vijf deelen in 2 banden.

Van het bestaan van dezen nadruk en de bereids gedane pogingen tot invoering en verspreiding van denzelven in Nederland, is aan de beide Ministeriën van Justitie en Financien kennis gegeven, en de strengheid der wet tegen invoerders en verspreiders ingeroepen geworden. Niettemin heeft de uitgeefster vermeend, bij deze omstandigheden, den bij de inteekening bepaalden prijs van *f* 1,50 per deel, niet te mogen verhoogen.

Tegen behoorlijk Salaris
verlangt men op een KANTOOR, DIRECTE BELASTINGEN en ACCIJNSEN, in de Provincie *Noord-Brabant*, een **bekwamen KLERK**, van onbesproken gedrag, bekend met al het werk tot deze administratie behoorende. Iemand hierop reflecterende, adressere zich aan den Uitgever dezer Courant, met *franco* brieven, onder de letters X. X.

*** Bij *M. VAN OSCH*, Steendrukker te *'s Hertogenbosch*, is van de pers gekomen en verkrijgbaar à *f* 0,70.

Grondbeginselen
DER
CALLIGRAPHIE,
TOEGEPAST IN EEN
veertigtal schoone voorschriften
DOOR
L. SMULDERS.

NB. Dit werkje geheel naar de behoefte des tijds ingerigt, en zamengesteld, heeft de goedkeuring van deskundigen mogen wegdragen; wijl hetzelve al datgene bevat wat dienstig is, om der Jeugd in weinig tijds de Kunst van SCHOON-SCHRIJVEN eigen te maken.

Brieven en bestellingen *franco*.

Graanmarkt
van 'sHERTOGENBOSCH
Maandag en Dingsdag 19 en 20 April.

ROGGE *f* 12,50 *f* 13,25 a *f* 13.65.
BOEKWEIT *f* 9.00 *f* 9.50 a *f* 10.00.
HAVER *f* 4.50 *f* 5.00 *f* 5.50.

AMSTERDAM 19 April.

Tarwe tot ruim vorige prijzen met goeden handel; in cons. p. n. Vries. f 482; 128 p. n. Pools. f 395; 126 p. n. Groning. f 485; 125 p. blauwp. Vlissch. f 485; 129 p. Groning. f 500.

Rogge tot verhoogde prijzen bij partij verkocht; in ent.: 119 p. gedr. f 380, 383, 118, 119 p. Odessa f 375, 126 p. Amerik. f 412; 120 p. Odessa f 385; 121 p. Turk. f 373. In cons. 118, 119 p. n. Inl. f 371, 375; 122 p. f 388; 123 p. dito f 391 aan de Zaan.

Gerst tot verhoogde prijzen bij partij verkocht; 106, 107 Vries. Wr. f 277, 280; 110 p. p. Oldam. Wr. f 294; 110 n. Deens. f 310 in entr.

Haver iets hooger: 77 p. Dikke f 175 in entr.: 72, 77 p. f 170, 173.

Koolzaad verkocht: Cromhorn 67 p.; op 9 vat dadelijk en deze maand 70 p.; Aug., Oct. en Nov. 65 p.

Beurs van Amsterdam.
Maandag 19 April ten 4 ure.

W. S. 2½ pCt. 58½. Dito 3 pCt. 71, 70⅞. Dito 3 pCt. contre 71, 70⅛. Dito Certific. 4 pCt. 90⅝, ⅞. Handelm. 1 Ardoins 85 p. st. 18⅝. Dito 510 p. st. 18½. Dito Cou. 16⅛, ⅜. Dito Binnenl. 3 pCt. 30⅛, ⅜. Fr. Uitgest. Passive 5⅛. Portug. 4 pCt. 37⅝, ½. Oude Russen 105. Dito 4 pCt. 88½. Do. Stieglitz en Co. 88½. Brasil. van p. st. 87⅝.

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren de Maas te Grave en de Dieze te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 ure.

Datums	Maas te Grave: boven AP.		gewassen.	gevallen.	Dieze te 's Bosch: boven O.		onder O.		gewassen.	gevallen.
April	ell.	dm.	dm.	dm.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.	dm.
19	7	58	»	»	»	»	»	»	»	
20	7	51	»	7	0	40	»	»	»	
20	»	»	»	»	0	34	»	»	»	
	»	»	»	»	»	»	»	»	»	

De O. te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Hoogte van den Rijn te Keulen, 18 April 7 voet 0 duim.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te 's Bosch.